

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 30. september 2014
Kontor: Politikontoret
Sagsbeh: Uffe Kritte Nielsen
Sagsnr.: 2014-0030-2173
Dok.: 1147041

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 936 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 23. april 2014. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Karen Hækkerup

/

Esben Haugland

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 936 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes redegøre for, hvordan det danske retssystem håndterer vidner med en anderledes kulturforståelse end den danske, et andet sprog samt personer, der lider af analfabetisme.”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet udtalelser fra Rigsadvokaten og Domstolsstyrelsen.

Rigsadvokaten har oplyst følgende:

”Det fremgår af retsplejelovens § 149, at retssproget er dansk, og at afhøring af personer, der ikke ”er det danske sprog mægtig”, så vidt muligt skal ske ved hjælp af en translatør.

Indenretlig afhøring af vidner, der ikke i tilstrækkelig grad behersker det danske sprog, sker derfor under anvendelse af den fornødne tolkebistand, herunder, såfremt der er behov for det, til oplæsning af dokumenter mv. for vidnet.

Politiets udenretlige afhøring af vidner, der ikke i tilstrækkelig grad behersker det danske sprog, vil ligeledes ske under anvendelse af den fornødne tolkebistand.

Rigspolitiet har oplyst, at det er et led i politiets grunduddannelse, at de politistuderende – på baggrund af et særligt tema om kulturel mangfoldighed – skal reflektere over forholdet mellem kulturelle forskelle, menneskerettigheder og retsstatens frihedsrettigheder. Undervisningen omfatter desuden kulturforståelse og interkulturel kommunikation.

Herudover lærer de politistuderende på grunduddannelsen at anvende og reflektere over udvalgte partsspecifikke og situationsafhængige afhørings- og interviewmetoder. Det bliver på den måde velkendt for de politistuderende og indarbejdet i deres professionspraksis, at der f.eks. kan være behov for at tage individuelle hensyn til afhørte personer, som enten lider af analfabetisme eller af andre individuelle årsager ikke er i stand til at gennemlæse og forholde sig til indholdet af en politirapport.

I sager om menneskehandel vil ofrets forklaring om den tvang og udnyttelse, der har fundet sted, ofte være afgørende for retens vurdering af, om der er tale om menneskehandel. De politistuderende modtager derfor undervisning om menneskehandel, der bl.a. omfatter orientering om de ofte svære situationer, som ofrene kan befinde sig i, med henblik på at de studerende

opnår en forståelse for det mulige offers reaktionsmønster i forbindelse med afhøringer mv. Undervisningen sigter på at give de politistuderende en forståelse for, at politiets evne til at behandle et muligt offer med fornøden respekt og forståelse kan have betydning for muligheden for at strafforfølge en gerningsmand og for en straffesags udfald.

Undervisning i afhøring af vidner indgår endvidere både i anklagemyndighedens grunduddannelse og videreuddannelse af anklagere. Der undervises bl.a. i afhørings teknik i forhold til forskellige typer vidner, herunder vidner der er utrygge eller på anden måde har vanskeligt ved at afgive forklaring under en straffesag, f.eks. på grund af deres kulturelle baggrund. Undervisningen sigter på at træne anklagerne i at håndtere de psykologiske mekanismer, der kommer til udtryk i den forbindelse.

I konkrete straffesager, hvor forståelsen for en fremmed kultur, anderledes sædvaner eller lignende kan være afgørende for straffesagen, eksempelvis hvor tvangen over for et offer for menneskehandel er sket gennem religiøs pression i form af ”juju” eller ”voodoo”, vil anklagemyndigheden overveje, om der er behov for ekspertudsagn eller lignende, som over for retten kan anskueliggøre, hvilken betydning denne anderledes kultur kan have for vurderingen af sagens beviser.

Det kan endelig nævnes, at Rigsadvokaten sammen med bl.a. Center Mod Menneskehandel i Domstolsstyrelsens regi har undervist dommere i sager om menneskehandel, herunder i håndtering af vidner med en anderledes kulturforståelse end den danske.”

Domstolsstyrelsen har oplyst følgende:

”I mange sager er det ikke retten, men anklagemyndigheden eller partsadvokaterne, som står for indkaldelse af vidner til at møde i retssager. I disse tilfælde vil der typisk ikke være nogen kontakt mellem retten og vidnet, førend vidnet møder op til hovedforhandlingen. Hvis et vidne efter at have modtaget en vidneindkaldelse henvender sig til retten med spørgsmål eller ønske om vejledning, er det Domstolsstyrelsens opfattelse, at retten søger at være behjælpelig eller henviser vidnet til relevant sted, f.eks. politiet.

Den juridiske ramme for afhøring af vidner under retssager ved domstolene findes i retsplejelovens kapitel 18. Reglerne i kapitel 18 gælder for alle vidner uanset vidnets kulturforståelse, sprog samt skrive- og læsefærdigheder.

Hvis et vidne i en straffesag er forurettet ved lovovertrædelsen, er der for så vidt angår grovere lovovertrædelser, eller hvis særlige omstændigheder taler for det, hjemmel til, at retten kan

beskikke en bistandsadvokat for den pågældende. Reglerne om forurettede findes i retsplejelovens kapitel 66 a.

Retssproget er dansk, hvorfor vidneafhøring af personer, som ikke forstår og/eller taler dansk, sker under medvirken af en tolk. Dette fremgår af retsplejelovens § 149.

Der er i øvrigt ingen særlige regler om eller retningslinjer for, hvorledes vidner med anden kulturforståelse og andet sprog end dansk og vidner, som har begrænsede eller ingen læse- og skrivefærdigheder, skal behandles i forbindelse med gennemførelsen af en retssag.

Det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at der i konkrete sager, hvor vidner med anden kulturforståelse og andet sprog end dansk og vidner med begrænsede eller ingen læse- og skrivefærdigheder skal afgive forklaring, tages de nødvendige hensyn. Således vil f.eks. et vidne med begrænsede eller ingen læse- og skrivefærdigheder kunne få læst en tekst højt.”